

ISSN 2394-5303

प्रिंटिंग एरिया®

Peer Reviewed International Refereed Research Journal
Issue-53, Vol-01 May 2019

Editor
Dr. Bapu G. Ghole

ISSN: 2394 5303

Impact
Factor
6.039(IJIF)

Printing Area®

Peer-Reviewed International Journal

May 2019

Issue-53, Vol-01

01

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

प्रिंटिंग एरिया

Printing Area International Interdisciplinary Research
Journal in Marathi, Hindi & English Languages

May 2019, Issue-53, Vol-01

Editor

Dr. Babu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

Co-Editor

Dr. Ravindranath Kewat

(M.A. Ph.D.)

"Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Babu Ganpat."

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At.Post.Limbaganesh,Tq.Dist.Beed

Pin-431126 (Maharashtra) Cell:07588057695,09850203295

harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205

All types Educational & Career Guidance Publications & Distribution / www.vidyawarta.com

38

T.C.
Assistant Professor
Shivaji College,Hingoli.
Tq & Dist.Hingoli.(MS.)

- 40) स्नातकोत्तर स्तर अनुसूचित, पिछड़े एवं सामान्य जाति विद्यार्थियों के मानवाधिकार....
पूनम राठौर, प्रो० भावेशचन्द्र दूबे, मेरठ ||164
- 41) उच्च माध्यमिक स्तर के शहरी व ग्रामीण विद्यार्थियों में खेलों के प्रति रूचि....
श्री अंजु शर्मा, सुरतगढ़ ||171
- 42) सह.शैक्षणिक गतिविधियों के प्रति वरिष्ठ माध्यमिक विद्यालयों के.....
दीपक शर्मा, श्री गंगानगर ||174
- 43) विडियो आधारित (विज्ञान विषय शिक्षण हेतु) सूक्ष्म शिक्षण पाठों के प्रस्तुतिकरण
डॉ. (श्रीमती) वीणा बाना, सुमन सुथार, बीकानेर (राजस्थान) ||177
- 44) विविध खेळातील गुणवैशिष्ट्यांचा अभ्यास : एक विश्लेषणात्मक अध्ययन
प्रा. डॉ. नलगे जी. पी., हिंगोली ||183

शिवजी वार्ता®
Educational
YouTube Channel

SHARE

LIKE

COMMENT

SUBSCRIBE

T. C.
Assistant Professor
Shivaji College, Hingoli.
Tq. & Dist. Hingoli (MS.)

विविध खेळातील गुणवैशिष्ट्यांचा अभ्यास : एक विश्लेषणात्मक अध्ययन

प्रा. डॉ. नलगे जी. पी.

झोडा संचालक,

शिवाजी महाविद्यालय हिंगोली

होते. भारतात विविध खेळ खेळल्या जातात. यातून ऑलम्पिक खेळाडू निर्माण होवून देशासाठी पदक प्राप्त करत आहेत. जागतिक स्तरावर भारताचा ठसा उमटत आहे. विविध खेळातून विविध आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे खेळाडू निर्माण झाले. ते खेळ कोणते आणि त्यातून नसा झालेले आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे खेळाडू कोणते याचा अभ्यास करणे गरजेचे आहे.

निबंध लेखणाचा उद्देश :-

- १) विविध खेळांचा अभ्यास करणे.
- २) विविध खेळामधील गुणवैशिष्ट्यांचा अभ्यास करणे.
- ३) विविध खेळामधील उत्कृष्ट खेळाडू जाणून घेणे.

शोध निबंधाची व्याप्ती :-

विविध खेळामधून निवडक १५ खेळांची निवड करून त्या खेळाच्या गुणवैशिष्ट्यांचा प्रस्तुत शोध निबंधात अभ्यास केला जाणार आहे.

मनः स्वास्थ्य चांगले राहावे, शरीर बळकट, पिळदार तसेच प्रमाणबद्ध बनविण्यासाठी आपली शक्ती, विचार सामर्थ्य तसेच मनाचे संतुलन कायम राखण्यासाठी किंवा वाढविण्यासाठी आजारापासून दुर राहण्यासाठी खेळ खेळणे, व्यायाम करणे आवश्यक आहे. खेळामुळे सतत उत्साही राहण्यास मदत होते.

खेळाचे विविध प्रकार (वर्गवारी)

- १) सर्वांनी सर्वांशी खेळावयाचे खेळ.
- २) एकाने अनेका बरोबर खेळावयाचे खेळ.
- ३) एकट्याने एकट्याशी खेळावयाचे खेळ.
- ४) लहान गटाने लहान गटाशी खेळणे.
- ५) मिश्र खेळ.
- ६) गटांचे खेळ व शर्यती.
- ७) खास मुलींचे खेळ.
- ८) सभिनय खेळ
- ९) सांघिक मैदानी खेळ.
- १०) वैयक्तीक मैदानी खेळ.
- ११) विदेशी खेळ.
- १२) पुरक खेळ.
- १३) वेढे खेळ.
- १४) कवायतीचे खेळ.
- १५) मनोरंजनात्मक खेळ ?

प्रस्तावना

जन्माला आलेला प्रत्येक मानव आपल्या वयानुसार कोणता कोणता खेळ खेळत असतो. मग मुलगा असो की मुलगी सामाजिक रुढी, परंपरा, रितीरिवाज यानुसार खेळण्याचा प्रयत्न करत असतो. खेळ कोणताही असो प्रत्येक खेळातून आनंद मिळतो. त्याचबरोबर शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक वाढ होते. खेळाकडे मनोरंजन म्हणून काही जण बघतात. तर काही शारीरिक मेहनत म्हणून बघतात. तर काही आर्थिक लाभासाठी खेळाकडे वळतात. खेळामुळे शारीरिक व मानसिक विकास हातो. कारण सुदृढ शरीरात सुदृढ मन राहाते. म्हणजे चांगल्या मनासाठी चांगल्या शरीराची गरज असते. हे सारे खेळ खेळण्यामुळे होते. जगात विविध प्रकारचे खेळ आहेत. प्रत्येक खेळाचे गुण वैशिष्ट्ये वेगळे आहेत. काही खेळातून निखळ मनोरंजन होते. तर काही खेळ बुद्धीशी निगडित आहेत. त्यात शारीरिक हालचाल कमी प्रमाणात होते. काही खेळात जास्तीत जास्त शारीरिक शक्ती वापरावी लागते. तर काही खेळ सांघिक खेळ आहेत. तर काही वैयक्तीक आहेत. प्रत्येक खेळात चार मुळ घटक असतात. कौशल्य, डावपेच, स्मरणशक्ती व चौथा घटक म्हणजे नशिव. काही खेळात काही घटक महत्त्वाचे ठरतात. कुठे कौशल्यला जास्त महत्व असते. तर कुठे डावपेचाला जेव्हा अधिकल्पक नविन खेळ बनवत असतात. तेव्हा ते या चार घटकांचे प्रमाण त्यांचा क्रम व संतुलन ठरवत असतात. त्यामुळे त्या खेळाचा वेग व अनिश्चितता स्थापित केल्या जातात. असे असल्यानेच खेळ लोकांना पुन्हा पुन्हा खेळायला आवडतात. खेळामुळे प्रगल्भता येते. नेतृत्व करण्याची संधी मिळते. सामाजिक एकात्मता वाढीस लागते. मुले एखादा खेळ खेळत असतील तर ते शक्यतो व्यसनापासून दुर राहतात, ताण, तणाव येत नाही. जिवन जगत असतांना येणा-या अडचणींवर मात करण्याची हिंमत निर्माण

क्र.सं.	खेळाचे नाव	खेळाचे गुणधर्म/विषय	इंग्रज शैलीत	पुरस्कार
१)	ब्याटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) अतुन घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
२)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
३)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
४)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
५)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
६)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
७)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
८)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
९)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
१०)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
११)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
१२)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
१३)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
१४)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे
१५)	बॅटिंग	बॅटिंग हे एक प्रकारचे सामोरे. गुणवत्तुन विविधता हातूंत, उचलून घेणे, सामोरे भावनेतून तय झालेला असतो. सामोरेपणाने सामोरेत उचलून घेणे ही शक्यता आहे.	१) सामोरे बॅटिंग २) अतुन घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे ४) सामोरे बॅटिंग ५) सामोरे घुमणे ६) सामोरे उचलून घेणे	१) सामोरे घुमण २) सामोरे घुमण ३) सामोरे उचलून घेणे

निष्कर्ष :-

१) विविध खेळांचा अभ्यास करतांना असा निष्कर्ष निर्घते की खेळ विविध असले तरी मुलभुत कौशल्ये ही समान आहेत. त्यासाठी करावी लागणारी मेहनत, कष्ट, एकाग्रता सर्वांसाठी समान आहे.

२) गुण वैशिष्ट्यातुन असे स्पष्ट होते शारीरिक चपळता, अचुकता, नेत्रत्वगुण, सांघिक एकता, मानसिक, बौद्धिक विकास, उन, वारा, पाऊस सहन करण्याची ताकद ह्या गुणवैशिष्ट्यात दिसुन येते.

३) विविध खेळातुन विविध खेळाडु निर्माण झाले. आज त्यांनी जागतिक स्तरावर भारताची मान, शान उंचावली. या खेळामुळे व्यावसायीता निर्माण झाली. आणि खेळाडु कोट्याधीश झाले. आर्थिक, सामाजिक जिवन उंचावले. खेळ संस्कृती निर्माण झाली. यातुन वरील प्रकारचे निष्कर्ष निघतात.

सारांश :-

वरील सर्व क्रीडा प्रकारच्या गुणवैशिष्ट्यांच्या अभ्यासावरुन लक्षात येते की, खेळ कोणताही असो, कोणत्याही प्रकारचा असो मग तो बौद्धिक असो की शारीरिक असो, वैयक्तीक असो की सांघिक, बेंठे असो की मैदानावरील असो, इनडोअर असो की आऊट डोअर गरज आहे मानसिक संतुलन, शारीरिक क्षमता, बौद्धिक क्षमता, सांघिक एकता, सामाजिक एकता निर्माण करण्याची गरज आहे. मेहनत करण्याची, कष्ट करण्याची कष्टातुन नवनिर्माण करण्याची, आरोग्य सांभाळण्याची, स्वतःच्या आरोग्याबरोबर इतरांचे आणि समाजाची पण गरज आहे व्यसनापासुन, ड्रग्सपासुन, नवयुवकांना सांभाळण्याची गरज आहे भारत नवनिर्माण करण्याची.

संदर्भ ग्रंथ :-

- १) खेळामागील अभिकल्पाचे घटक <https://www.loksatta.com> > impo
- २) बालकांचे खेळ विकास पीडीया mr.vikaspedia.in > childrens-corner
- ३) T.P १० kabaddi players www.kreedon.com
- ४) Female Kabaddi Star of India. www.yuvaspeak.com > ५ female
- ५) Thokar Anoopsingh and १२ other Body builders www.indiatimes.com
- ६) Relay - Wikipedia <https://en.m.wikipedia.org> > wiki > Relay

७) List of Indian records in athletics- IPFS

<https://ipfs.io>ipfs>wiki>list of india>

८) Top Indian Athletics www.sportskida.com

९) Indian karate players <https://m.dailyhunt.in>english>

१०) List of Indian asana yoga guru-
Wikipedia <https://en.m.wikipedia.org>wiki>

११) Rowing (Sports)-Wikipedia <https://en.m.wikipedia.org>wiki>Rowi>

१२) Wushu (sports) - wikipedia

१३) List of Olympic medalists in cycling
<https://en.m.wikipedia.org>wiki>list>

□□□

T. C.

Assistant Professor
Shivaji College, Hingoli,
Tq. & Dist. Hingoli, (MS.)

